

Skriftlig redegørelse

(Redegørelsen er optrykt i den ordlyd, hvori den er modtaget).

Redegørelse af 31/10 19 om status over dansk politis situation i forhold til Europol.

(Redegørelse nr. R 4).

Justitsministeren (Nick Hækkerup):

1. INDLEDNING

Folketinget vedtog den 27. april 2017 lov nr. 411 om Den Europæiske Unions Agentur for Retshåndhævelsessamarbejde (Europol). Regeringen indgik på den baggrund den 29. april 2017 en aftale med Europol om operativt og strategisk samarbejde (Europol-aftalen).

Europol-aftalen trådte i kraft den 30. april 2017 og har til formål at oprette samarbejdsrelationer mellem Danmark og Europol for at støtte og styrke samarbejdet mellem de øvrige EU-medlemsstater og Danmarks kompetente nationale myndigheder og deres fælles indsats for at forebygge og bekæmpe alvorlig og organiseret kriminalitet, der berører to eller flere EU-medlemsstater, terrorisme og andre former for kriminalitet, der berører en fælles interesse, som er omfattet af EU-samarbejdet.

Europol-aftalen svarer ikke til et medlemsskab af Europol, men Rigspolitiet vurderede i forbindelse med Europol-aftalens indgåelse, at aftalen på en række væsentlige punkter er operativt tilfredsstillende for dansk politi, og at aftalen på kort sigt sikrer dansk politi en tilfredsstillende adgang til Europols databaser.

Det fremgår af den politiske aftale af 12. december 2016 mellem den daværende regering (Venstre, Liberal Alliance og Det Konservative Folkeparti) og Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti, Enhedslisten, Alternativet, Radikale Venstre samt Socialistisk Folkeparti om Danmarks tilknytning til Europol efter den 1. maj 2017, at Europol-samarbejdet i nær fremtid ventes at udvikle sig på en måde, der ifølge Rigspolitiet vil stille dansk politi betydeligt ringere end politimyndighederne i de lande, der er medlemmer af Europol. Det fremgår endvidere af aftalen, at aftalepartierne derfor vil følge udviklingen nøje og årligt gøre status over dansk politis situation i forhold til Europol. Det skal ifølge aftalen konkret ske med en årlig rapport efterfulgt af et møde i aftalekredsen samt en redegørelsesdebat i Folketinget.

Justitsministeriet afgav den første redegørelse om status over dansk politis situation i forhold til Europol til Folketinget den 16. oktober 2017. Af redegørelsen fra 2017 fremgår det, at det er Rigspolitiets vurdering, at aftalen med Europol på en række væsentlige områder er operativt tilfredsstillende for dansk politi. Det fremgår endvidere af redegørelsen, at

det i forhold til adgangen til Europols databaser er Rigspolitiets vurdering, at aftalen sikrer dansk politi en adgang, der operationelt næsten svarer til den direkte adgang, som dansk politi havde frem til den 1. maj 2017. Det er dog Rigspolitiets vurdering, at den manglende direkte søgeadgang, herunder særligt den manglende adgang til QUEST og den manglende mulighed for at lade oplysninger fra Europol indgå direkte som understøttende datakilde i politiets analytiske og proaktive kriminalitetsbekæmpende arbejde, inden for meget kort tid vil indebære en væsentlig begrænsning af dansk politis mulighed for at bekæmpe grænseoverskridende kriminalitet sammenlignet med medlemmer af Europol.

Justitsministeriet afgav den seneste redegørelse den 26. oktober 2018. Det fremgår af denne redegørelse, at Danmarks aftale med Europol om et operativt og strategisk samarbejde er udmøntet på en sådan måde, at Danmarks operationelle udbytte af samarbejdet i videst muligt omfang er bevaret. Ikke desto mindre var det Rigspolitiets vurdering, at Danmarks udtrædelse af Europol har operationelle konsekvenser for dansk politi.

I forhold til registreringer og søgninger i Europol Information System (EIS) var det på daværende tidspunkt, hvor ordningen fortsat var forholdsvis ny, Rigspolitiets vurdering, at den særlige ordning, hvor Europol-ansatte foretager registreringer og søgninger på vegne af Danmark, generelt set var operativt tilfredsstillende, idet de længere sagsgange ikke vurderedes at have haft operativ betydning for dansk politi. Den manglende direkte adgang til EIS indebærer, at dansk politi ikke får mulighed for at implementere QUEST, der vil gøre det muligt for den forreste linje af det operative personale at tilgå visse oplysninger i EIS via mobiltelefoner eller tablets. Det var Rigspolitiets vurdering, at den manglende adgang til QUEST inden for meget kort tid vil indebære en væsentlig begrænsning af dansk politis muligheder for at bekæmpe grænseoverskridende kriminalitet sammenlignet med politiet i de øvrige EU-lande. Endelig vurderede Rigspolitiet, at den manglende direkte adgang til EIS også vil indebære, at Danmark ikke kan inddrage oplysninger fra EIS i dansk politis analyseplatform POL-INTEL, hvilket vil begrænse efterforskningsværktøjets operative værdi.

Den foreliggende redegørelse indeholder to overordnede afsnit. Afsnit 2 vedrører dansk politis samarbejde med Europol og beskriver dels politiets deltagelse i bestyrelsesmøder i Europol, dels samarbejdet med Europol under bl.a. *European Multidisciplinary Platform Against Criminal Threats (EMPACT)* og *High Value Targets (HVT)*. Afsnit 3 vedrører databaser og applikationer og indeholder en beskrivelse af dansk politis adgang til oplysninger i de enkelte databaser og adgang til brug af de enkelte applikationer. Derudover findes der i redegørelsens afsnit 4 en vurdering af aftalens økonomiske konsekvenser, og endelig indeholder afsnit 5 en sammenfatning af Rigspolitiets vurdering af samarbejdet med Europol og betydningen af det danske retsforbehold.

2. DANSK POLITIS SAMARBEJDE MED EUROPOL

Europols bestyrelse

Danmark har i det forløbne år deltaget i samtlige bestyrelsesmøder i Europols bestyrelse (Management Board) og i samtlige møder i undergrupper til bestyrelsen. Danmark har som tredjeland og i medfør af den operative aftale alene mulighed for at deltage som observatør ved møderne, idet der kan være særlige dagsordenspunkter, som kun medlemmer af Europol kan deltage i drøftelserne af. De øvrige tredjelande, der har operationelle samarbejdsaftaler med Europol, kan ikke deltage i møderne.

Danmark deltager på lige fod med de øvrige tredjelande som observatør i møderne for lederne af de nationale Europol-enheder, de såkaldte Heads of Europol National Units (HENU), der er et operationelt rådgivende organ for Europols bestyrelse.

Serious and Organised Crime Threat Assessment (SOCTA)

SOCTA er et strategisk analyseprodukt/en trusselvurdering, som Europol udarbejder for en fireårig periode, og som danner grundlag for EMPACT-prioriteterne, der beskrives lige nedenfor. Indholdet af SOCTA vurderes af Europol halvvejs i forløbet. Alle medlemsstater, tredjelande og organisationer kan bidrage med data til analysen. Rigspolitiet har oplyst, at Danmark bidrager til analysen, og at ændring af Danmarks status i forhold til Europol ikke har haft betydning herfor.

European Multidisciplinary Platform Against Criminal Threats (EMPACT)

EMPACT er udmøntningen af EU's prioriteter for bekæmpelsen af organiseret og grov international kriminalitet under EU's Policy Cycle, der udvikler aktiviteter med henblik på at indfri EU's strategiske mål til bekæmpelse af organiseret og grov international kriminalitet. Samarbejdet omkring EMPACT-prioriteterne udmøntes i årlige operationelle aktionsplaner, der udarbejdes inden for hver prioritet.

Rigspolitiet har oplyst, at Danmark fortsat deltager i samarbejdet inden for samtlige prioriteter. Medlemslandene driver samarbejdet i regi af EMPACT-prioriteterne, idet udmøntning af hver prioritet ledes af en ekspert fra et medlemsland, en såkaldt driver. Europol understøtter samarbejdet vedrørende EMPACT via EMPACT support unit, ligesom den primære finansiering af aktiviteter under EMPACT sker via Europols budget. Som følge af Danmarks status som tredjeland kan Danmark ikke selvstændigt ansøge om finansiering fra de midler, der er afsat under Europols budget til prioriteterne under EMPACT.

Danmark vil på lige fod med andre medlemslande kunne indtage rollen som driver af en prioritet, dog med den nævnte begrænsning at Danmark ikke selvstændigt vil kunne søge finansiering.

Den danske deltagelse i EMPACT er forankret i bl.a. Rigspolitiets Nationale Efterforskningscenter (NEC), Rigspolitiets Nationale Cyber Crime Center (NC3), Nationalt Færdsselscenter (NFÆ), Statsadvokaten for Økonomisk og International Kriminalitet (SØIK) samt Toldstyrelsen.

High Value Targets (HVT)/Operational Task Forces (OTF)

I sommeren 2017 lancerede Europol et nyt koncept til måludpegning og bekæmpelse af såkaldte High Value Targets. High Value Targets defineres som organiserede kriminelle, som udgør en stor kriminalitetstrussel for to eller flere Europol-med-

lemsstater, og som begår kriminalitet, der er omfattet af Europols mandat.

Konceptet indebærer, at medlemsstaterne kan fremsætte forslag til, hvilke personer der skal fremgå af listen som et High Value Target, hvorefter Europol udvælger personer til listen på baggrund af forskellige kriterier, der fremgår af en fastlagt procedure, Standard Operating Procedure (SOP). Eksempler på kriterier kan f.eks. være evnen og viljen til at beskadige private eller offentlige interesser, adgang til ekspertise, adgang til økonomiske ressourcer, evnen og viljen til at bruge vold og evnen og viljen til at benytte korruption.

Når medlemsstaterne sammen med Europol har udvalgt et High Value Target, kan denne blive genstand for en Operational Task Force, hvilket indebærer, at de deltagende medlemsstater og Europol hver allokerer personale til tasken.

Danmark har på grund af sin status i Europol ikke mulighed for at foreslå High Value Targets. Dette indebærer, at Danmark ikke kan initiere processen frem mod en Operational Task Force og dermed heller ikke er med til at finansiere etableringen af tasken. Danmark kan dog inviteres til deltagelse i en Operational Task Force af en medlemsstat eller af Europol. Danmark har deltaget i en operational task force.

Forbindelsesofficerer

Der er udstationeret forbindelsesofficerer fra alle medlemsstater og tredjelande, der har indgået en operationel aftale med Europol, i Europols hovedkvarter i Haag. De danske forbindelsesofficerer varetager en lang række opgaver, der dels har til formål at understøtte samarbejdet med medlemsstater og tredjelande, dels samarbejdet med Europol. Forbindelsesofficererne har således opgaver af både strategisk, koordinerende og efterforskningsunderstøttende karakter, ligesom de bidrager til udveksling af informationer og efterretninger, der kan bruges i både nationale og grænseoverskridende efterforskninger. Det er Rigspolitiets opfattelse, at de danske forbindelsesofficerers samarbejde med Europol og de øvrige landes forbindelsesofficerer er godt og konstruktivt, og at Europolsamarbejdet også i denne sammenhæng er af operationel stor betydning for Danmark.

3. DATABASER OG APPLIKATIONER

SIENA (Secure Information Exchange Network Application)

SIENA er en kommunikationsplatform, hvor medlems- og tredjelande kan kommunikere sikkert bilateralt og med Europol. SIENA kan også anvendes til at sende bidrag til Europols databaser og anmodning om søgning i samme.

Dansk politisk kommunikation i Europolregi foregår således primært via SIENA. SIENA er et lukket mailsystem, og kommunikationen foregår således på en sikker linje. SIENA bruges til at udveksle oplysninger af følsom karakter i sager, som bl.a. omhandler efterretning og efterforskning inden for mandatområderne, og som foregår på tværs af grænserne inden for EU og de operationelle tredjelande.

SIENA benyttes primært af NEC, der er kontaktpunkt for dansk politi i samarbejdet med andre lande. Derudover benyttes SIENA af Det danske Forbindelseskontor (den danske desk) i Europol. Uden for normal kontortid ligger opgaven med at formidle kontakt via SIENA hos NEC, International Kommunikation, som er repræsenteret med døgnbemanding i Nationalt Situations- og Operationscenter (NSIOC), og som samtidigt har adgang til de øvrige internationale platforme, herunder Interpol og Schengen-informationssystemet (SIS).

Ud over NEC anvendes SIENA i øjeblikket også af NC3, SØIK ved EU's såkaldte Asset Recovery Office-plattform (ARO), Udlændingekontrol Afdelingerne Øst og Vest (UKA'erne) og Politiets Efterretningstjeneste (PET).

Østrig har på møder i Law Enforcement Working Party (LEWP) og i Europol peget på et behov for, at ATLAS-grupperne får egen adgang til SIENA og til den lukkede del af Europol's Platform for Experts (EPE), der er en browserbaseret platform for videns- og erfaringsudveksling, der er drevet af EUROPOL. ATLAS er et samarbejde mellem landenes særlige indsatsgrupper, for Danmarks vedkommende Politiets Aktionsstyrke (AKS). Østrigs ønske er, at SIENA skal anvendes til sikker kommunikation, og at EPE skal anvendes til deling af manualer, vejledninger, best practices mv. Rigspolitiet undersøger sammen med PET mulighederne for at iværksætte og implementere denne løsning, således at Danmark, hvis det bliver aktuelt, kan deltage i dette samarbejde på lige fod med de øvrige medlemslande og tredjelande.

Antallet af udvekslede meddelelser til eller fra Danmark gennem SIENA er steget med 18 % fra 2017 til 2018. Således blev der i 2017 udvekslet 12.251 meddelelser (både sendt og modtaget), mens der i 2018 blev udvekslet 14.467 meddelelser. Antallet af udvekslede SIENA meddelelser fra 1. januar 2019 til 1. august 2019 er 12251, og Rigspolitiet forventer dermed en stigning i antal meddelelser i forhold til 2018.

Europol Information System (EIS)

EIS er en efterretningsdatabase, som indeholder data indberettet af medlemsstater og tredjelande vedrørende personer, kriminelle organisationer, lovovertrædelser, objekter med mere. EIS adskiller sig fra Europol's øvrige databaser ved, at medlemsstater selv kan opdatere data og søge i den. For Danmarks vedkommende søges og opdateres data til EIS som udgangspunkt af de fire dansktalende sekunderede nationale eksperter (SNE), som er ansat under Europol. Dette medfører alt andet lige en forsinkelse sammenlignet med en direkte søgeadgang, idet politiet i stedet for selv at søge direkte i EIS skal kontakte de fire dansktalende eksperter, som herefter foretager søgningen. Den manglende direkte søgeadgang indebærer desuden de begrænsninger, at dansk politi ikke får adgang til applikationen QUEST, der er omtalt senere i redegørelsen, ligesom dansk politis analyseplatform POL-INTEL ikke har en integration af EIS. POL-INTEL understøtter sammenstillingen af data fra en række af politiets kildesystemer, herunder internationale systemer såsom Schengen Information System (SIS). Det var ved implementeringen af POL-INTEL oprindeligt forudsat, at analyseplatformen skulle have en direkte integration af EIS med henblik på at understøtte politiets evne til at skabe et samlet efterretningsbillede til brug for navnlig bekæmpelsen af grænseoverskridende kriminalitet. EIS skulle således – på niveau med f.eks. SIS – have udgjort en fast datakilde i POL-INTEL. Dette har dog ikke været muligt inden for rammerne af aftalen mellem Danmark og Europol.

Inden for normal arbejdstid (kl. 08.00 – 16.00 på hverdage) foretages alle opslag i EIS af de SNE'er, der er udstationeret af Europol til Rigspolitiet i Ejby. Uden for normal arbejdstid sker hastende opslag i EIS ved, at en medarbejder fra Rigspolitiets afdeling for International Kommunikation via SIENA kontakter hovedkontoret i Haag, der er døgnbemandet. NSI-OC er ligeledes døgnbemandet, og her er der placeret en medarbejder fra International Kommunikation, der har til opgave at sørge for at håndtere internationale henvendelser til og fra Danmark døgnet rundt, herunder hastende forespørgs-

ler til Europol's hovedkvarter om opslag i EIS uden for normal arbejdstid.

I praksis vil det alt andet lige tage lidt længere tid at anmode SNE'erne om at foretage opslag end selv at foretage et direkte opslag, sådan som Rigspolitiets nationalt efterforskningscenter (NEC), politiets to udlændingekontrolafdelinger (UKA'er) og PET havde mulighed for indtil 1. november 2017. Rigspolitiet har i den forbindelse oplyst, at dansk politi ikke med samme smidighed som politiet i de øvrige EU-lande vil kunne foretage opslag i EIS som led i det patruljerende politis opgavevaretagelse. Dette indebærer bl.a., at den særlige ordning efter Europol-aftalen i forhold til dansk politis adgang til søgning i EIS i visse tilfælde vil kunne forsinke og vanskeliggøre f.eks. grænsekontrolarbejdet. Rigspolitiet er imidlertid ikke bekendt med, at en sådan forsinkelse har haft betydning for udfaldet af konkrete sager eller efterforskninger. Det er Rigspolitiets vurdering, at ordningen fortsat generelt set er operativt tilfredsstillende.

Som eksempel på dansk politis anvendelse af EIS kan nævnes en sag om pengefalsk, hvor Europol på vegne af Danmark i april 2019 foretog en søgning i EIS, som udløste et hit på en bulgarsk statsborger, der netop var blevet varetægtsfængslet i Danmark i en sag om pengefalsk. Oplysninger fra EIS viste, at den pågældende var indberettet til EIS af Europol på vegne af Schweiz i en sag om pengefalsk. Pågældende havde i Schweiz sat to falske 200 eurosedler i omløb, ligesom schweizisk politi ved en ransagning havde fundet pågældende i besiddelse af 162 falske 200 eurosedler. Oplysninger fra EIS indeholdende foto og kopi af ID-kort blev videreformidlet til dansk politi, ligesom NEC via Europol indhentede supplerende oplysninger fra Schweiz, der kunne meddele, at den pågældende i 2018 var idømt 20 måneders fængsel i Schweiz og udvist af Schweiz i februar 2019. Oplysningerne blev fremlagt i retten i forbindelse med straffesagen i Danmark. Det fremgår af dommen, at byretten i forbindelse med vurderingen af skyldspørgsmålet bl.a. lagde vægt på oplysninger om, at pågældende havde begået ligeartet kriminalitet i Schweiz. Den pågældende blev dømt i sagen i Danmark.

Europol Analysis System (EAS), Analysis Work Files (AWF'er) og Analysis Projects (analyseprojekter)

Europol's analysesystem (EAS) er et centralt system, der anvendes til at analysere indholdet af data i de to databaser Serious Organised Crime (SOC) og Counter Terrorism (CT), også kendt som de såkaldte Analysis Work Files. Disse Analysis Work Files indeholder en række analyseprojekter (AP'er), som repræsenterer hvert af Europol's mandatområder, f.eks. menneskesmugling og cyber crime.

Medlemsstater og tredjelande med en operationel aftale bidrager til databaserne ved indberetning til Europol, og det er alene Europol's medarbejdere, der har direkte adgang til databaserne. Rigspolitiet har oplyst, at dansk politi bidrager til indholdet af SOC og CT på lige fod med medlemslande og andre tredjelande. Hvis Danmark forespørger i SOC og CT, kan der i visse tilfælde være en øget svartid i forhold til en forespørgsel fra en medlemsstat. Dette skyldes, at Europol ikke uden forudgående tilladelse eller forhåndsgodkendelse fra medlemsstaterne kan dele oplysninger med tredjelande. Hvis data fra Danmark udløser et hit med oplysninger fra et medlemsland i SOC og CT, skal Europol spørge medlemslandet om lov til at dele oplysningerne med Danmark, medmindre der foreligger en generel forhåndsgodkendelse fra det pågældende medlemsland. Hvis der ikke foreligger en generel

forhåndsgodkendelse, skal Europol indhente tilladelse til at dele oplysninger med Danmark i hvert enkelt tilfælde, og det kan medføre forsinkelser og i nogle tilfælde manglende svar.

Formålet med databaserne er at understøtte de analyseaktiviteter, der finder sted i de respektive analyseprojekter i Europol med henblik på at bekæmpe organiseret kriminalitet og andre former for alvorlig kriminalitet,¹ samt at monitorere den organiserede og alvorlige kriminalitet i Europa på strategisk og operationelt niveau.

Analyserne leveres til medlemsstaterne og tredjelande med en operationel aftale i forskellige former varierende fra simple cross-match rapporter og link charts til mere dybdegående analyserapporter. På baggrund af sådanne analyser kan der initieres operationelle møder med henblik på at koordinere indsatser mod et fælles mål eller for at medvirke til, at medlemslandene deler viden om bestemte kriminelle personer eller organisationer. Danmark kan ikke selv initiere eller søge støtte til sådanne møder, men kan deltage efter invitation.

Efter Europol-aftalens artikel 14 inviteres Danmark fortsat af Europol til at deltage i nye eller eksisterende analyseprojekter, som Danmark ikke deltog i ved aftalens indgåelse den 1. maj 2017.

Danmark deltager pr. 1. juli 2019 i 26 ud af i alt 31 eksisterende analyseprojekter. Værdien af Danmarks deltagelse i analyseprojekter vurderes løbende, ligesom deltagelse besluttes af de relevante ressortområder. Det har generelt både operativ og strategisk værdi for dansk politi at deltage i de operative analyseprojekter.

Samarbejde med Europol om passageroplysninger – Passenger Name Record (PNR)

Den danske Passenger Information Unit (PIU) blev etableret i Rigspolitiet med virkning fra 1. januar 2019.

Med hjemmel i PNR-direktivet og den danske PNR-lov er der etableret et samarbejde mellem Europol-landenes PIU'er, hvorigennem der via SIENA kan udveksles PNR-oplysninger direkte fra den danske PIU til andre medlemslandes PIU'er. Rigspolitiet har oplyst, at trods Danmarks status som tredjeland i forhold til Europol har Rigspolitiet ikke oplevet problemer med informationsudveksling.

Europol's Travel Intelligenceafdeling indsamler, koordinerer og videreformidler relevant information vedrørende PNR, for eksempel nye trends og anmodninger om oprettelse af »watch lists«, og kan desuden bistå med analyser, cross match rapporter samt indhentning af oplysninger fra de øvrige medlemslande.

Europol driver endvidere platformen ROVER under Europol Platform for Experts (EPE), hvor landene kan dele status for PIU-enhederne, stille faglige spørgsmål og til generel videndeling.

Endelig arrangerer Europol møderne i Informal Working Group on PNR (IWG), som er et forum, hvor nøglepersoner fra medlemslandene mødes og udveksler viden og erfaringer i fire undergrupper, der relaterer sig til forskellige PNR kerneområder, hvor anvendelsen af PNR har særlig nytteværdi.

Querying Europol System (QUEST)

QUEST er en webbaseret applikation, der tillader medlemslandenes politimyndigheder at foretage søgninger i Europol Information System (EIS) gennem egne nationale IT-systemer. QUEST skal på sigt ligeledes søge i operationelle analy-

sedata fra Europol's Analyzesystem (EAS) på hit/no hit basis. Det betyder, at søgninger i EAS via QUEST vil kunne give oplysninger om, hvorvidt der findes data om den søgte person eller genstand i EAS, uden at man derved får oplysninger om, hvad der er registreret i systemet. En sådan oplysning skal i givet fald rekvireres efterfølgende.

QUEST giver en udvidet dataadgang for medlemslande, idet oplysninger fra EIS via applikationen kan tilgås af det operative personale via mobile søgeplatforme (mobiltelefoner og tablets) bl.a. i forbindelse med det patruljerende politis opgavevaretagelse. Denne mulighed stilles ikke til rådighed for Danmark, som følge af at Danmark efter Europol-aftalen ikke har direkte adgang til oplysninger i EIS. Det har den betydning, at dansk politi i modsætning til medlemslande, der har implementeret QUEST, ikke i forbindelse med f.eks. kontrol af et udenlandsk køretøj eller en udenlandsk person på stedet via opslag på mobiltelefonen kan foretage opslag i EIS, for at fastslå om den pågældende er registreret i EIS for kriminalitet i andre lande. Dette kan bl.a. have betydning for det patruljerende politis opgavevaretagelse i relation til udlændinge- og kriminalitetskontrol, herunder i forbindelse med grænsekontrol og indsatsen over for udenlandske personer med relation til bandemiljøet. I stedet vil politiet skulle henvende sig til SNE'erne i Ejby eller – uden for normal arbejdstid – Rigspolitiet med henblik på at få oplysningerne om eventuel registrering i EIS. Det er Rigspolitiets opfattelse, at det er praktisk u håndterbart for det patruljerende politi at foretage systematiske opslag i EIS via Rigspolitiet i forbindelse med den daglige opgavevaretagelse, og at anmodninger om opslag via Rigspolitiet derfor vil begrænses til de få tilfælde, hvor det patruljerende politi har en konkret mistanke om, at enkeltpersoner f.eks. begår grænseoverskridende kriminalitet. Rigspolitiet har oplyst, at de ikke registrerer, hvor lang tid behandlingen af konkrete henvendelser vedrørende opslag og registrering af oplysninger i Europol's databaser tager, ligesom Rigspolitiet ikke registrerer, hvor stor en del af henvendelserne, der falder uden for almindelig arbejdstid. Rigspolitiet har imidlertid oplyst, at der er tale om meget få anmodninger uden for almindelig arbejdstid.

Europol har over for Rigspolitiet oplyst, at QUEST i august 2019 er implementeret i de nationale systemer i tre lande (Tyskland, Estland og Spanien), at applikationen er klar til at blive implementeret i ét land, mens yderligere to lande er i implementeringsfasen. Derudover er syv lande i hvad Europol betegner som en indledende fase.

Europol har efter Rigspolitiets oplysninger modtaget feedback fra to lande omhandlende ønsker til ændringer i systemets funktionalitet, men der er endnu ikke foretaget en egentlig evaluering af anvendelse og effekt. Tidshorisonten for en evaluering er ukendt.

4. ØKONOMISKE KONSEKVENSER

Der er ansat fire dansktalende nationale eksperter til håndteringen af anmodninger fra dansk politi og videregivelse af danske oplysninger til samt indhentning af oplysninger fra Europol's databaser.

Det påhviler efter Europol-aftalen – med nogle få undtagelser – Danmark at afholde alle omkostninger forbundet med de nationale eksperters ansættelser. Omkostningerne forbundet med ansættelse af de fire nationale eksperter udgjorde i 2018 3,8 mio. kr., og det er forventningen, at ordningen også fremover vil medføre årlige omkostninger for Rigs-

¹ Europol Opening order Analysis work file, SOC – Serious and Organised crime.

politiet på 3,8 mio. kr. En eventuel beslutning om at forhøje antallet af nationale eksperter vil selvsagt forøge omkostningerne.

Danmark bidrog forud for 1. maj 2017 til finansieringen af Europol via Danmarks bidrag til EU-budgettet. Danmark er efter Europol-aftalens artikel 22 tilsvarende forpligtet til at bidrage direkte til Europols budget med et årligt beløb, som svarer til Danmarks procentandel af EU-medlemsstaternes samlede BNI.

I 2019 udgør Danmarks bidrag til Europol 20,1 mio. kr. På finanslovsforslaget for 2020 er bidraget til Europol budgetteret til 20,2 mio. kr. årligt fra 2020 og frem. Beløbet bliver justeret årligt, når der foreligger opdaterede BNI-tal, som udgør beregningsgrundlaget for bidragets størrelse.

5. SAMMENFATNING OG AFSLUTTENDE BEMÆRKNINGER

Det er Rigspolitiets opfattelse, at samarbejdet med Europol har en operationel stor nytteværdi for dansk politi, og at samarbejdet med Europol fungerer godt inden for den ramme, som Europol-aftalen giver.

Ikke desto mindre er det Rigspolitiets vurdering, at Danmarks udtrædelse af Europol har operationelle konsekvenser for dansk politi.

Det er således på nuværende tidspunkt Rigspolitiets vurdering, at den manglende adgang til QUEST, når QUEST er fuldt ud implementeret, vil indebære en væsentlig begrænsning af dansk politis muligheder for at bekæmpe grænseoverskridende kriminalitet sammenlignet med politiet i de øvrige EU-lande.

Det bemærkes i øvrigt, at det fortsat er Rigspolitiets opfattelse, at en integration af EIS-data i POL-INTEL vil forøge den operative værdi af efterforskningsværktøjet.

Det danske forbindelseskantor i Europol i Haag oplever et godt samarbejde med såvel medlemsstaters og andre tredjelands forbindelseskontorer, og en almindelig søgning i og danske bidrag til EIS går smidigt og uproblematisk via de dansktalende nationale eksperter. Dette ændrer dog ikke ved det faktum, at søgeprocessen som tidligere nævnt tager længere tid, end hvis dansk politi havde en direkte adgang. Rigspolitiets erfaring er, at EIS er anvendeligt som efterretningsværktøj og i forbindelse med efterforskning. Værdien af databasen ses i særdeleshed i forhold til monitorering af omrejsende kriminelle, ligesom oplysninger fra EIS også konkret kan bidrage i efterforskningen.

Rigspolitiets har oplyst, at der findes flere eksempler på, at samarbejdet med Europol har ført til gode resultater i forbindelse med efterforskning af strafbare forhold.

Det kan eksempelvis kan det nævnes, at der den 26. juni 2019 blev gennemført en operativ indsats mod et albansk kriminelt netværk af primært narkotikasmuglere i den såkaldte Operation Goldfinger, der angår indsmugling af 1.650 kg. kokain til Danmark. Sagen har været efterforsket i Danmark af Københavns Politi og SEØ siden oktober 2018 i et samarbejde med albansk politi og flere europæiske lande koordineret af Europol. Den samlede indsats resulterede i 31 anholdte i Danmark og yderligere fem anholdte i andre lande, beslaglæggelse af store mængder kokain, beslaglæggelse af våben og adskillige ejendomme, biler, kontante penge og andre værdier. Det er Rigspolitiets opfattelse, at samarbejdet mellem Europol og de øvrige lande, der deltog i operationen, fungerede rigtig godt, og koordinationen og bistanden fra Europol bidrog meget positivt til sagen.

Endvidere kan nævnes en anden større sag om tyveri af kostbart hospitalsudstyr fra februar og marts 2019, hvor samarbejdet mellem Danmark og flere medlemslande samt bistand fra Europol var afgørende for opklaring af sagen. Dansk politi blev februar 2019 via SIENA gjort opmærksom på, at et medlem af en kriminel gruppe var på vej mod Danmark. På baggrund af disse oplysninger kunne dansk politi iværksætte de nødvendige tiltag og efterfølgende foretage anholdelse af fire udenlandske statsborgere, der kunne sættes i forbindelse med tyveri af hospitalsudstyr til en værdi af ca. 13 millioner kroner fra et dansk hospital. Ved et efterfølgende tæt samarbejde mellem dansk, tysk, spansk politi og Europols Analysis Projects blev der fundet seks pakker med hospitalsudstyr i Frankfurt, der alle indeholdt genstande fra tyveriet på det danske hospital.

Endelig kan nævnes en sag om ulovlig frihedsberøvelse og vold begået mod en dansk statsborger i Spanien, der blev opklaret ved et ukompliceret og vellykket samarbejde mellem dansk og spansk politi, som blev koordineret af de danske og spanske forbindelsesofficerer i Europols hovedkvarter i Haag.

Hermed slutter redegørelsen.
